

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET
✉: 1055 Budapest, Széchenyi rakpart 19.
☎: 1/441-6501 ☎: 06-1/441-6502
✉: titkarsag@repate.hu
🌐: www.repate.hu

Ügyszám: FRP/569/2015/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

83/2016. (V.5.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) panaszos¹ 2015. november 25-én előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2016. május 5-én megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos 2015. november 25-én, postai úton terjesztette elő panaszbeadványát, amelyben a vele szemben 2015. november 16-án foganatosított rendőri intézkedést kifogásolta.

I.

A panaszos beadványában előadta, hogy 2015. november 16-án bement az egyik barátjával a V-i. Okmányirodába, hogy kikérjen egy igazolást. Az ügyintéző hölgy átvette a panaszostól a személyes okmányait, majd hosszú időre eltűnt. A panaszos és barátai érdeklődtek az ügyintézőtől, hogy mikor kapják vissza az okmányokat, aki azt válaszolta, hogy még várniuk kell. A panaszos barátja végül bement az ügyintéző hölgyhöz és elmagyarázta neki, hogy a panaszos cukorbeteg, nemsokára ennie kell, különben le fog esni a vércukorszintje, ezért nem várakozhat sokáig. Időközben megjelent két rendőr és különösebb magyarázat nélkül bevitték a panaszost a V-i. Rendőrkapitányságra, ahol elvették a panaszos összes értéktárgyát, beleértve a telefonját is. A rendőrök tegeződve, durva hangnemben megparancsolták a

¹ Az Rtv. 93/A. §. (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük

panaszosnak, hogy üljön le. Azt mondták, azért állították elő, mert nem beszél magyarul. (A beadványban a panaszos előadta, hogy nyelvtudása valóban messze nem tökéletes, és a beadvány megírásában is a lánya segédkezett.)

A panaszos kérte a rendőröket, hogy hadd jöhessen vissza a kapitányságra a következő nap az ügyvédjével és egy tolmáccsal, de ebbe a rendőrök nem egyeztek bele. A panaszos jelezte a rendőröknek, hogy fel akarja hívni a feleségét, aki szívbeteg és izgulni fog, ha a panaszos sokáig nem jelentkezik. A rendőrök ezt sem engedték meg neki.

A rendőrök megkérdezték a panaszostól a nevét, címét, hogy hol szerezte az állampolgárságát, ki írta a kérelmét és hol van a lánya. A panaszos minden kérdésre készségesen válaszolt, és elmondta, hogy a kérelmét saját maga írta; a lánya pedig tanárnő, Budapesten lakik és magyar állampolgár a férje. A kihallgatás közben a panaszos rosszul lett, lement a vércukor szintje és felment a vérnyomása, saját bevallása szerint már félig ájultan feküdt. Elmondta, hogy még a kihallgatás előtt bevett két nyugtatót, de azok nem nagyon hatottak. Végül a rendőrök mentőt hívtak. Az ezek után történetekre a panaszos már csak homályosan emlékszik. A mentők tájékoztatták a panaszost, hogy be fogják vinni a kórházba, ami ellen ő tiltakozott, mivel attól félt, hogy így a felesége még inkább aggódna érte. Mindeközben a rendőrök alá akartak íratatni valamit a panaszossal, amit ő megtagadott.

Végül a rendőrök visszaadták a panaszosnak a telefonját, így fel tudta hívni a feleségét és el tudta mondani neki, hogy hol van. Miután a panaszos családja megtudta, hogy mi történt vele, a lánya telefonon hosszasan elbeszélgetett az egyik rendőrnővel. Ezután a rendőrök azt mondták a panaszosnak, hogy hazaengedik, ha aláír valamilyen igazolást. A panaszos elmondása szerint olyan lelkiállapotban volt, hogy félt bármit is aláírni. (*A panaszos beadványához csatolta a rendőrségi előállítás időtartamáról szóló igazolást, melyet a Testület későbbiekben, a rendőrség által megküldött iratokkal együtt ismertet.*) Végül a rendőrök maguk aláírták a papírt, és hazaengedték a panaszost.

A panaszos beadványában leírja, hogy ő és a családja nem magyar nemzetiségűek. A lánya 1997 óta, felesége 1998 óta, ő pedig 2001 óta lakik Magyarországon. A lánya és a felesége azóta folyamatosan dolgoznak, a panaszos pedig nyugdíjas. Letelepedési engedélyüket külön-külön szerezték meg. A lánya és a felesége három év után szerezték meg, ami előtt munkavállalói vízummal tartózkodtak Magyarországon. A panaszos családjegyesítés során kapta meg a bevándorlási engedélyét. A panaszos családjának írnia kellett egy befogadó nyilatkozatot, melyben igazolniuk kellett, hogy van állandó lakcímük, állandó keresetük – melyből el tudják tartani a panaszost – és határozatlan idejű kinevezésük. Minden feltételnek megfeleltek. A panaszos és családja 2011. decemberében magyar állampolgárságért folyamodtak, mely során a kérelmüket együtt adták be. Egyiküknek sem kellett igazolniuk a magyar nyelvtudást. (A lányának azért nem, mert magyar felsőoktatási intézményben diplomázott, a panaszosnak és feleségének pedig azért nem, mert elmúltak 65 évesek. Ezáltal mindhárman felmentést kaptak a magyar nyelvvizsga alól.) Végül 2012. október 3-án (nem az egyszerűsített eljárással) mindhárman magyar állampolgárságot szereztek.

A panaszos úgy véli, hogy az okmányiroda és a rendőrség nem nézett utána alaposan az adatainak, nem voltak tájékozottak és kompetensek az ügyben; ezért nem megfelelően jártak el. Véleménye szerint alapjogsértés történt, mivel a rendőrök durván és bántóan viselkedtek vele; továbbá sérelmezi, hogy nem kapott saját példányt a jegyzőkönyvből. A panaszos azt kifogásolja, hogy az okmányiroda munkatársa kizárólag a magyar nyelv nemtudására alapozva vitette be a rendőrségre; holott ha valaki nem beszél jól magyarul, még

nem jelenti azt, hogy csalt a magyar állampolgárság megszerzése érdekében. A panaszos nem hiszi, hogy törvény alapján azonnal elő kellett volna őt állítani, és úgy gondolja, hogy tolmács nélkül a rendőröknek nem volt joguk kihallgatni, és a telefonálás lehetőségét sem szabadott volna megtagadniuk.

A panaszos kérte, hogy a Testület vizsgálja ki az ügyét.

II.

A Testület az ügy érdemi vizsgálata, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kért az ORFK Ellenőrzési Szolgálatán keresztül a Vásárosnaményi Rendőrkapitányságtól (továbbiakban: illetékes rendőri szerv), valamint megküldeni kérte az ügygel kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat és a konkrét kérdésekkel kapcsolatban a rendőrség álláspontját. A rendelkezésre bocsátott iratokból az alábbi releváns tények voltak megállapíthatóak.

1) A Sz. Megyei Kormányhivatal V-i Járási Hivatal a V-i Járási Hivatalának Kormányablak Osztály hivatalos helyiségében 2015. november 16-án készült hivatalos feljegyzésében U. D. I. kormánytisztviselő előadta, hogy az ukrán-magyar állampolgárságú panaszos a tárgyi napon ügyintézés céljából személyesen jelent meg gépjármű ügyintézés céljából, magyar állampolgárságára tekintettel.

Az ügyintéző az eljárás során megállapította, hogy az ügyfél a magyar nyelvet nem ismeri (magyar nyelven csak minimális szinten beszél) és, hogy az eljárás során az ügyben érdemben nem tud vele kommunikálni. Előadta továbbá, hogy az ügyfél – azon felszólítására, hogy kint várakozzon–fenyegetően lépett fel, ukrán nyelven kiabált. Az ügyintéző hivatalos feljegyzésében feltüntette továbbá, hogy a „képnézőben” nem talált adatot.

2) F. É. c. r. alezredes 2015. november 16-án készült jelentésében a bejelentés körülményeit a fenti feljegyzés tartalmával megegyező módon írta le, majd ezt követően rögzítette, hogy a panaszost bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt előállították az illetékes rendőrkapitányságra, ahol az alezredes megállapította, hogy a panaszos tolmács közreműködése nélkül is érti és beszél a magyar nyelvet; azonban habitusából adódóan megtagadta a kérdésekre történő válaszadást, és senkivel nem volt hajlandó kommunikálni.

Ezt követően dr. K. T. N., az előállított személy lánya (aki ismerősöktől tudomást szerezve hívta fel a Rendőrkapitányságot) telefonon elmondta, hogy az édesapja kb. 10 évvel korábban, családegyesítés keretében költözött Magyarországra, mivel ő és édesanyja már évekkal azelőtt is Magyarországon éltek. Elmondta, hogy ők valamennyien magyar állampolgárok, majd megadta a címét és telefonszámát. A panaszos lánya elmondta, hogy a családegyesítési eljárás során egy befogadó nyilatkozatot kellett benyújtani, melyet Ny. tettek meg. Az alezredes kérdésére a panaszos lánya elmondta, hogy a befogadó nyilatkozat megtételének az volt a feltétele, hogy neki, mint befogadónak állandó lakcímmel és jövedelemmel kellett rendelkeznie; és mivel édesapja már betöltötte a 65 évet, részéről a magyar nyelv ismerete nem volt feltétel. A befogadó nyilatkozat megtételekor ő és édesanyja már több éve Magyarországon éltek és dolgoztak, illetve ő az iskoláit is Magyarországon végezte. Elmondta továbbá, hogy édesapja érti és beszél a magyar nyelvet.

Mindezek ellenére hiába próbálta a panaszost lánya telefonon keresztül megnyugtatni, őt sem hallgatta meg és vele is agresszívan beszélt; majd később már a telefont sem vette fel neki. A panaszos minden aláírást megtagadott. Az alezredes kérdéseket tett fel a panaszos életvitelére és körülményeire vonatkozóan, melyeket a panaszos megértett és – kötekedően bár, de – magyar nyelven válaszolt rájuk. A panaszossal való kommunikációhoz egyáltalán nem volt szükség tolmács jelenlétére.

A panaszos elmondta, hogy honosítási kérelmét a 2003-2004-es évek környékén nyújtotta be M. H. nevű polgármester úr felé. Ennek során a saját, a lánya és a felesége anyakönyvi kivonatát kellett csatolnia; illetve egy magyar nyelvű önéletrajzot, melynek megírásában a lánya és felesége segített neki, akik tökéletesen beszélnek magyarul.

A panaszos elmondta, hogy közölték vele, hogy a honosítási eljárás feltétele a magyar nyelv ismerete, melyet saját megítélése szerint – és a tapasztaltak alapján is – ismer. A honosítási esküt szintén lakóhelyén, M-ben tette le felesége és a polgármester jelenlétében (ennek időpontját azonban nem tudta megmondani). A panaszos azt nem tudta megmondani, hogy a honosítási okiratot mikor vette át a M. Polgármesteri Hivatalban. Elmondta, hogy a lakásán valamennyi honosításával kapcsolatos dokumentum megtalálható.

A panaszos úgy nyilatkozott, hogy a magyar nyelvet ismeri és érti. Hivatalos ügyeit az itt töltött több mint 10 év alatt mindig zökkenőmentesen tudta intézni, de a mai napon több mint két órán át várokozatták az okmányirodában, ezért türelmét vesztette és elkezdett ukrán nyelven kiabálni az ügyintézővel, aki – a panaszos véleménye szerint – minden bizonnyal ezért értesítette a rendőrséget.

Az alezredes a jelentése végén megjegyezte, hogy 16 óra 45 perc körül a fenti Kormányablak egyik ügyintézője, V. vezetéknevű személy – teljes nevét a vonal rossz minősége miatt nem értette – elmondta, hogy ő úgy tudja, hogy azon túl, hogy az ügyintéző hölgy véleménye szerint a panaszos nem rendelkezett kellő nyelvismerettel, a Kormányablak által használt ún. OPAL rendszerben nem találták a panaszoshoz tartozó, honosítási okiratot. Az alezredes kérdésére, hogy hol és milyen módon lehet ezt visszaellenőrizni, a Kormányablak ügyintézőjétől azt a tájékoztatást kapta, hogy a következő nap folyamán a BÁH-on keresztül fogják tudni lekérdezni, amely eredményéről tájékoztatni fogják a rendőrkapitányságot.

3) Az előállítás végrehajtásáról készült jelentés szerint a 16 óra 25 perckor a panaszost a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (*továbbiakban Rtv.*) 29.§ (1) bekezdése szerinti igazoltatatták, a 29.§ (6) bekezdése alapján, – mint igazoltatott személyt – átvizsgálták, a 33.§ (2) bekezdésének b) pontja alapján, mint bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személyt, előállították. Az intézkedés során kényszerítő eszközt nem alkalmaztak. A jelentést B. J. r. őrmester és I. J. r. főtörzsőrmester írta alá.

Az intézkedés alapjául szolgáló esemény leírásánál a jelentés rögzítette, hogy a fenti napon és időben Z. T. r. törzsszázslós utasítására megjelentek V. [...] szám alatti helyen, mivel U. D. I. kormánytisztviselő azt a bejelentést tette, hogy fent nevezett személy, – aki ukrán-magyar kettős állampolgár – gépjármű ügyintézés céljából jelent meg a Járási Hivatalban. Az ügyintézés során a kormánytisztviselő megállapította, hogy a panaszos nem ismeri a magyar nyelvet, vele az ügyben érdemben kommunikálni nem tudott.

Az intézkedő rendőrök igazoltatás alá vonták a panaszost és szóban meghallgatták, aki elmondta, hogy körülbelül 12 éve lakik Magyarországon, akkor szerzett honosságot; ám ezt iratokkal bizonyítani nem tudta. A panaszos adatait magyar személyazonosító igazolványából rögzítették, majd ellenőrizték, hogy szerepel-e a KIR-ben. (Nem szerepelt benne.)

Ekkor az intézkedő rendőrök felvették a kapcsolatot az illetékes rendőrkapitányság szolgálatirányítójával – és jelentést tettek neki a történekről –, aki a Bűnügyi Osztállyal történt egyeztetést követően utasította őket a nevezett személy előállítására. Az intézkedő rendőrök közölték a panaszossal, hogy mint bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személyt előállítják a V. Rendőrkapitányságra. Átvizsgálták a ruházatát és felhívták a figyelmét arra, hogy amennyiben ellenszegül, vele szemben kényszerítő eszközt fognak alkalmazni. A panaszos az intézkedés során együttműködő volt, a rendőri utasításokat betartotta, így nem került sor kényszerítő eszköz használatára. A panaszos az előállítás során rosszul éreztette magát, ezért a mentőszolgálat munkatársai a rendőrkapitányság épületében megvizsgálták, de a panaszos ellátást nem igényelt. (A jelentést tevő rendőrök a jelentéshez mellékeltek az OMSZ mentési dokumentációs lapot.)

A panaszost a továbbiakban sérülés és panaszmentes állapotban átadták a Bűnügyi Osztály részére, kihallgatás céljából. A jelentés szerint az Rtv. 33.§ (4) bekezdés alapján az előállítás okáról a tájékoztató és az előállítás idejéről szóló igazolás kiadásra került. Az előállítás oka 2015. november 16-án 17 óra 55 perckor megszűnt, ekkor a nevezett sérülés és panaszmentes állapotban szabadon bocsátották.

A parancsnoki kivizsgálás szerint a panaszossal szemben fogatosított igazoltatás, ruházatátvizsgálás és előállítás jogszerű és szakszerű volt, az intézkedés során érvényesült az arányosság követelménye.

4) Az előállítás időtartamáról szóló igazolás, – amelyet a panaszos is mellékelte a beadványához – szerint a panaszos előállítása 2015. november 16-án 16 óra 25 perctől 17 óra 55 percig tartott. A sérüléssel, illetve panasszal kapcsolatos rész nincs kitöltve a dokumentumon.

A panaszos az igazolás aláírását megtagadta, ezt a tényt hatósági tanú rögzítette az iraton

5) Az illetékes Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztály Vizsgálati Alosztálya 2015. november 18-án kelt határozatában a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény *(továbbiakban: Btk.)* 342.§ (1) bekezdés c) pontjába ütköző és az (1) bekezdése c) pontja szerint minősülő, intellektuális közokirat-hamisítás büntettének megalapozott gyanúja miatt megtett feljelentést – bűncselekmény gyanújának hiánya miatt – elutasította.

A határozat indokolása szerint a panaszos ellen a Sz. megyei Kormányhivatal V-i Járási Hivatal bejelentése alapján eljárás indult. A bejelentés körülményeire vonatkozóan ugyanazok a körülmények szerepelnek, mint a fentebbi iratokban.

A panaszos vonatkozásában a bevezetett rendőri intézkedés alapján megállapítást nyert, hogy nevezett tolmács közreműködése nélkül is érti és beszél a magyar nyelvet, illetve kiderült az is, hogy a panaszos tíz évvel korábban családtagok keretében költözött Magyarországra. A honossággal kapcsolatos megállapításokat szintén nem ismerteti a Testület, erre vonatkozóan nincs új adat a határozatban. A határozat annyit rögzített, hogy a panaszos nyilatkozata szerint a Járási Hivatalban a várakoztatása miatt türelmét veszítette, ezért kezdett ukrán nyelven kiabálni az ügyintézővel.

6) K. G. r. alezredes, kapitányságvezető 2016. február 9-ei átiratában a panaszos által benyújtott beadvánnyal kapcsolatban az alábbiakat állapította meg.

Az úgynevezett állampolgársági ügyben kialakított eljárásrend szerint U. D. I., a az illetékes Kormányablak kormánytisztviselője tett bejelentést F. Zs. r. alezredes, Bűnügyi Osztályvezető szolgálati mobiltelefonjára. Tekintettel arra, hogy a bejelentés alapján felmerült a Btk. 342.§ (1) bekezdés c) pontjában foglalt intellektuális közokirat-hamisítás bűntett gyanúja, így a r. alezredes arra utasította a szolgálatirányítót, hogy a fent megjelölt címre küldjön járórt annak érdekében, hogy a bejelentésben foglaltakat pontosítsa és a szükséges további intézkedéseket tegye meg. A szolgálatirányító egy két fős járórt küldött a helyszínre, akiket a kormánytisztviselő fogadott, és megerősítette a korábban tett bejelentésében elmondottakat.

Az intézkedő járőr részére átadta az esetről felvett hivatalos feljegyzést, valamint a rendelkezésükre álló rendszerből kinyert okmányadatokat. A panaszos nagyon ideges volt, vele szemben az Rtv. 29.§ (1) bekezdése alapján igazoltatás és a 29.§ (6) bekezdésében rögzített ruházatátvizsgálás intézkedést foganatosított. A panaszossal közölték, hogy az Rtv. 33.§ (2) bekezdés b) pontjában rögzítettek alapján előállítják az illetékes rendőrkapitányságra.

A panaszossal az intézkedő rendőr közölte, hogy gyanú merült fel arra vonatkozóan, hogy intellektuális közokirat-hamisítás bűntettet követett el, és ennek tisztázása céljából kerül sor az előállítására. Az, hogy a magyar nyelvet nem beszéli az előállítás indokaként nem hangzott el. (Az ugyan felmerülhet, hogy a panaszos csekély magyar nyelvi ismerete folytán ezt értette, ugyanis az állampolgárság megszerzésével kapcsolatos ügyek egyik vizsgálandó kérdése a magyar nyelv ismerete.)

Az előállítás szükségességét az indokolta, hogy a panaszos nem volt hajlandó a helyszínen kommunikálni, indulatosan viselkedett, így az ügy körülményeinek tisztázása nem volt lehetséges a helyszínen, még minimális mértékben sem.

Mind a helyszínen intézkedést foganatosító kétfős járőr tagjai, mind a nevezettel később kommunikáló bűnügyes kolléganő kulturált bánásmódban részesítették a panaszost, vele kulturált hangnemben beszéltek. A panaszos a Járáshivatal hivatali helyiségében és a rendőrkapitányságon is huzamosabb időn át kiabált, ingerülten viselkedett. A panaszos, amíg ingerült volt, addig nem kommunikált magyar nyelven, de később – kötekedően – de lehetséges volt vele magyar nyelven kommunikálni; tolmács közreműködésére ezért nem volt szükség. A panaszos kihallgatására nem került sor, így az ügyvédet sem vontak be az eljárásba.

A panaszost a rendőrkapitányság földszinti folyosóján helyezték el, mobiltelefonját nem vették el. Ezt támasztja alá az a tény is, hogy azon keresztül kommunikált a lányával, akinek későbbi hívásait saját elhatározásából nem fogadta. Tehát a részére folyamatosan biztosítva volt a saját mobiltelefonjának használata, azon keresztül bármely hozzátartozójának értesítésére lehetősége nyílt volna.

A panaszos előállítása 2015. november 16-án 16 óra 25 perckor kezdődött, majd ezt követően a rendőrkapitányság épületében rosszul letre panaszkodott, így értesítették az Országos Mentőszolgálatot, akik a helyszínre érkeztek és a szükséges vizsgálatokat a helyszínen végezték el, tekintettel arra, hogy a nevezett elutasította annak lehetőségét, hogy kivizsgálás céljából a kórházba szállítsák. Ezt követően kerülhetett sor arra, hogy a bűnügyes kolléganő a panaszossal történt beszélgetés során adatot szerezzen be arra vonatkozóan, hogy a bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja fennáll-e vagy sem. Mindezek után, 2015. november 16-án 17 óra 55 perckor az előállítás (oka) megszűnt. A panaszos a részére kiállított igazolást nem írta alá.

A panaszos lányával a bűnügyes kolléganő, F. É. c. r. alezredes beszélt telefonon. Erre vonatkozóan az átirat nem rögzít új információt.

Az ügygel kapcsolatosan mind a helyszínen, mind később az általa meghatalmazott védő részére a szükséges tájékoztatásokat megadták. A panaszos gyanúsítottként történő kihallgatására nem került sor, mert a feljelentés elutasításra került. Így a büntetőügyben keletkezett iratokból - a meghatalmazott védő kérésére - a feljelentés elutasításáról hozott határozat másolatát adták ki. Az ügyben a feljelentés elutasítására került sor, mellyel szemben panasz nem érkezett.

A panaszost panaszjogáról mind szóban, mind írásban (az igazoláson található felvilágosítással) tájékoztatták.

7) A rendőri szerv megküldte az kormányablak által átadott, korábbi és aktuális okmányok iratokra vonatkozó listát. A nyomtatás időbélyegzővel ellátott, bizonyíthatóan az intézkedés napján készültek.

Ezek alapján megállapítható, hogy a panaszos érvényes útlevelel és érvényes személyi igazolvánnyal rendelkezett. Az érvényes személyi igazolványra vonatkozó irat alján megjegyzésben ott szerepel a honosítási okirat száma. A legrégebben kiadott személyes okmány a 2004-ben kiállított, letelepedett státuszhoz kiadott személyazonosító igazolvány volt. A listákból az is kiderül, hogy a letelepedett státusszal kapcsolatos valamennyi korábbi igazolványát leselejtezték. Az iratok szerint erre azért volt szükség, mert a panaszos állampolgárságot szerzett még 2012. decemberében, ezért hivatalból rendelték el új személyi igazolvány elkészítését.

III.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján – figyelemmel a panaszolt intézkedés idején hatályos Rtv. és a Szolgálati Szabályzat rendelkezéseire – a panaszos kifogásaival összefüggésben az alábbi megállapításra jutott.

A Testület eljárásában megvizsgálta a panaszos által kifogásolt előállítás jogszerűségét és arányosságát és az előállítás okáról történő tájékoztatást, a telefonhasználat korlátozását, a tolmáccsal kapcsolatos panaszosi kifogást, valamint a rendőrök által használt hangnemet és bánásmódot.

A vizsgálat során a Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedés érintette a panaszos Magyarország Alaptörvénye II. cikkében foglalt emberi méltósághoz, a IV. cikkében foglalt személyi szabadsághoz, valamint XXIV. cikkében foglalt tisztességes eljáráshoz fűződő jogát, az alábbiak szerint.

1) A Testület elsőként azt értékelte, hogy a rendőrségnek keletkezett-e a panaszossal szemben intézkedési kötelezettsége, azaz kellő jogszabályi felhatalmazás alapján kezdeményezett-e intézkedést a panaszossal szemben.

A panaszbeadvány szerint az okmányirodában megjelent panaszostól miután az ügyintéző elvette a panaszos személyes okmányait, hosszú időre eltűnt, ezért egy idő után a panaszos barátja érdeklődött, hogy mikor kapják vissza az okmányokat (mivel a panaszos cukorbeteg), aki azt válaszolta, hogy még várniuk kell. Időközben megjelent két rendőr és különösebb magyarázat nélkül bevitték a panaszost a V-i Rendőrkapitányságra.

Az előállítás végrehajtásáról szóló jelentés szerint a bejelentés arra vonatkozott, hogy panaszossal történő ügyintézés során az ügyintéző megállapította, hogy a panaszos a magyar nyelvet nem ismeri, érdemben nem tudott kommunikálni vele.

Az intézkedés napján kelt másik jelentés az intézkedés indokaként a rendőri intézkedést kérő ügyintéző hivatalos feljegyzésében foglaltakra hivatkozott, amely szerint a városi Kormányablak hivatalos helyiségében gépjármű ügyintézés céljából ott személyesen megjelenő magyar-ukrán kettős állampolgárságú panaszosról az ügyintéző az eljárás során megállapította, hogy az ügyfél a magyar nyelvet nem ismeri (magyar nyelven csak minimális szinten beszél), az ügyben érdemben nem tud vele kommunikálni, továbbá azon felszólítására, hogy kint várakozzon, fenyegetően lépett fel, és ukrán nyelven kiabált.

A kapitányságvezetői átiratból az is tudható, hogy az ügyintéző az állampolgársági ügyben kialakított eljárásrend szerint F. Zs. r. alezredes, Bűnügyi Osztályvezető szolgálati mobiltelefonjára tette meg bejelentését. (Az, hogy ez az eljárásrend pontosan mit takar, a megküldött iratokból nem derült ki a Testület számára.)

Az Rtv. 1. §-ának (2) bekezdés 4. pontja szerint a rendőrség az Alaptörvényben, az e törvényben és törvény felhatalmazása alapján más jogszabályban meghatározott bűnmegelőzési, bűnüldözési, államigazgatási és rendészeti feladatkörében közlekedési hatósági és rendészeti feladatokat lát el.

Az Rtv. 11. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni, az előjárója utasításainak – az Rtv.-ben foglaltak figyelembevételével – engedelmességgel, a közbiztonságot és a közrendet, ha kell, élete kockáztatásával is megvédeni.

Az Rtv. 13. §-a szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő, vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.

A Szolgálati Szabályzat 8-9. §-a továbbá úgy rendelkezik, hogy a rendőr az általa észlelt vagy tudomására jutott és hivatalból üldözendő bűncselekményről – ha az elkövető ismert, annak megjelölésével – feljelentést tesz, vagy ha a nyomozó hatóság tagja, úgy hivatalból megteszi a szükséges intézkedéseket a büntetőeljárás megindítása érdekében. A rendőr a magánindítványra büntethető bűncselekmény észlelése esetén a feljelentés megtételére jogosult kérésére megadja a szükséges felvilágosítást. A rendőr szabálysértés észlelése esetén feljelentést tesz, vagy – jogszabály által meghatározott esetekben – helyszíni bírságot szab ki. A szabálysértést észlelő rendőr figyelmeztetést azon szabálysértés esetén alkalmazhat, amely miatt helyszíni bírságot szabhat ki.

A bejelentésekben megjelöltekre a Testület álláspontja szerint az alábbi jogszabályi rendelkezések hívhatóak fel.

A Btk. 342. §-a rendelkezik a közokirat-hamisítás büntetéről. E szerint

„Aki

- a) hamis közokiratot készít, vagy közokirat tartalmát meghamisítja,
- b) hamis, hamisított vagy más nevére szóló valódi közokiratot felhasznál,
- c) *közreműködik abban, hogy jog vagy kötelezettség létezésére, megváltozására vagy megszűnésére vonatkozó valótlan adatot, tényt vagy nyilatkozatot foglaljanak közokiratba, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.*”

A Testület meglátása szerint az eset kapcsán érintőlegesen felmerülhetett továbbá a garázdaság vétségének (Btk. 339.§) gyanúja is. („Aki olyan kihívóan közösségellenes, erőszakos magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”)

A Testület a vonatkozó jogszabályhelyek ismertetését követően utal töretlen gyakorlatára, amely szerint valamely cselekmény tényállásszerűségét kizárólag a rendőri intézkedés jogalapja szempontjából vizsgálja. Az Rtv.-ben rögzített hatásköri szabályok szerint ugyanis a Testület nem veheti át a büntügyi / szabálysértési hatóság szerepét, azonban ha nem végezné el a rendőri intézkedés alapjául szolgáló cselekmény értékelését – akkor, amikor a rendőrség az intézkedés jogalapjaként szabálysértés elkövetésére hivatkozik – az alapjog-korlátozás vizsgálata üresedne ki. A fentiek alapján a Testület azt vizsgálta, felmerülhetett-e bármely jogellenes cselekmény elkövetésének olyan fokú gyanúja, amely a rendőrség oldalán intézkedési kötelezettséget keletkeztethetett.

Erre a kérdésre Testület igennel felelt, hiszen a bejelentésben előadottak felvethették a fent megjelölt jogellenes cselekmények – intézkedéshez szükséges, minimális szintű – gyanúját.

A Testület megítélése szerint a jogellenes cselekmények elkövetésére vonatkozó telefonos bejelentés tartalma olyan körülményre utalt, amely a közrend védelme érdekében az

Rtv. idézett 13. §-a alapján intézkedési kötelezettséget keletkeztettek. A Testület megállapítása szerint az intézkedés kezdeményezésével nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga.

2) A panaszos ugyan kifejezetten nem sérelmezte, de a Testület vizsgálta a panaszossal szemben fogantatott igazoltatást.

A rendőrségtől kapott tájékoztatás szerint a panaszost az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdés 1. fordulata alapján igazoltatták.

Az Rtv. 29. § (1) bekezdés a) pontja szerint a rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani.

A Testület jelen Állásfoglalás III. rész 1) pontjában írtakkal összhangban elfogadja azt az érvelést, hogy **a panaszos igazoltatása közrendvédelmi célból szükséges volt, álláspontja szerint azzal a panaszos személyes adatok védelméhez való joga nem sérült.**

3) A Testület ezt követően vizsgálat tárgyává tette a panaszos előállításának jogalapját és annak indokát, valamint az előállítás, – mint személyi szabadságot súlyosan korlátozó intézkedés – arányosságát.

Az intézkedés napján kelt mindkét jelentés az Rtv. 33. § (2) b) pontját jelölte meg az előállítás jogalapjaként.

A hivatkozott jogszabályhely szerint „a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható”.

A fenti előállítási ok kapcsán utalni kell arra is, hogy az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja csupán lehetőséget és nem kötelezettséget teremt az előállításra, a rendőrség diszkrecionális jogkörébe tartozik annak eldöntése, hogy bűncselekmény gyanúja esetén valóban feltétlenül szükséges-e az előállítás fogantatása.

Azon kérdés megítéléséhez, hogy a rendőrség megalapozottan döntött-e a panaszos előállítása mellett, az Rtv. 15. §-ában előírt arányossági követelmény ad eligazítást. A rendelkezés értelmében „a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával”, továbbá „több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár”.

A megjelölt előállítási okkal kapcsolatban azt is szükséges ismét rögzíteni, hogy az Rtv. 92. § (1) bekezdése szerint a Testületnek a büntetőjogi felelősség vizsgálata nem tartozik hatáskörébe.

Egyúttal szükséges visszautalni a Testület korábbi gyakorlatára, miszerint ha az Rtv. szerinti rendőri fellépés mögöttes jogalapjaként a rendőrség egy Rtv.-n kívüli jogszabályban meghatározott tényállás tekintetében fennálló gyanúokra (pl. bűncselekmény vagy

szabálysértés gyanújára) hivatkozik, a Testület – az adott cselekményért egyébként fennálló szabálysértési vagy büntetőjogi felelősség kérdésében való állásfoglalás nélkül – vizsgálja, hogy az adott esetben fennállt-e olyan fokú gyanú, amely elégséges jogalapot szolgáltatott az intézkedéssel megvalósult jogkorlátozásra. A Testület fontosnak tartja hangsúlyozni: nem abban a kérdésben foglal állást, hogy a panaszos elkövetette-e a bűncselekményt vagy sem, hanem abban, hogy *az adott helyen és időben rendelkezésére álló adatok alapján* a rendőr gondolhatta-e azt, hogy panaszossal szemben felmerül a bűncselekmény elkövetésének – a megalapozott gyanú szintjénél alacsonyabb fokú – gyanúja. (Amennyiben igen, úgy a rendőri intézkedés akkor is jogszerű lehet, ha utóbb a nyomozás azt állapítja meg, hogy az érintett nem követett el bűncselekményt, vagy a bűncselekmény elkövetése nem bizonyítható. Ezért a bűncselekmény gyanújának, mint előállítási oknak a fennállása nem is vonja maga után minden esetben kötelező jelleggel azt, hogy azt a személyt, akit ezen előállítási ok alapján vannak intézkedés alá, meg is gyanúsítsák valamilyen bűncselekmény elkövetésével.)

Azt, hogy pontosan mely bűncselekmény elkövetésével volt gyanúsítható a panaszos, az aznapi jelentések szövegszerűen (tényállással megjelölve) nem tartalmazták, csak a Testület kérdéseit megválaszoló kapitányságvezetői átirat utalt rá, hogy intellektuális közokirat-hamisítás büntett gyanúja miatt intézkedett a járőr a helyszínen.

Ahhoz, hogy a Testület a rendőrség által megjelölt előállítási ok megalapozottságáról állást foglaljon, azt kell mérlegelnie, hogy felmerülhetett-e a panaszossal szemben bűncselekmény elkövetésének *további rendőrségi fellépéshez szükséges fokú* gyanúja. A Testület erre a kérdésre nemmel felelt, mert meggyőződése szerint a konkrét esetben hiányzott az előállítás jogalapja is, a következő indokok alapján. **A Testület meglátása szerint a kikerülő rendőrök semmi olyan információ birtokába nem jutottak, amely a bejelentésben szereplő gyanút megerősítette volna, ami miatt szükség lett volna további intézkedésre (a panaszos előállítására.)**

A kormányablak ügyintézőjének feljegyzése alapján tudható, hogy az általa jelzett magyar nyelv nem ismerete arra vonatkozott, hogy a panaszos visszaélés útján szerez(het)te az állampolgárságát. Az előállítás szükségességét az átirat azzal indokolta, hogy a felmerült gyanú tisztázása érdekében állították elő a panaszost, mert nem volt hajlandó a helyszínen kommunikálni, ezért az ügy körülményeinek helyszínen történő tisztázása egyáltalán nem volt lehetséges.

Ennek némiképp ellentmond az előállítás végrehajtásáról szóló jelentésnek, ami arról számolt be, hogy igazoltatása után szóban meghallgatták a panaszost, aki elmondta, hogy körülbelül 12 éve lakik Magyarországon, honosságot szerzett; ám ezt iratokkal bizonyítani nem tudta. A Testület határozott véleménye szerint a panaszosnak egyrésztől nem volt kötelessége magánál tartania a honosítás iratait, másrésztől a kapitányságvezetői átirattal állításával ellentétben ez a leírás is azt tanúsítja, hogy a panaszosnak értenie és kommunikálnia kellett magyar nyelven.

A rendőri jelentésekben fellelhető ellentmondás miatt a Testület nem fogadta el azt a rendőrségi hivatkozást, hogy az előállításra azért volt szükség, mert a panaszos nem volt hajlandó kommunikálni.

A Testület nem fogadhatta el azt a rendőri hivatkozást sem, hogy az ügy körülményei minimális mértékben sem voltak tisztázhatóak a helyszínen.

Az ügyintéző leírta a feljegyzése legvégén, hogy „a képnézőben adatot nem talált” (ami feltételezhetően ugyanazt jelenti, mint hogy „az Opal rendszerben nem találták a panaszoshoz tartozó honosítási okiratot”). Ez a körülmény a Testület meglátása szerint egy személyi szabadságot súlyosan korlátozó intézkedés indokául semmiképp nem szolgálhat. Erre vonatkozóan a Testület megjegyzi, hogy éppen a Kormányablak (Okmányiroda) az a hely, ahol akár a KEK KH nyilvántartása alapján, akár a BÁH telefonon történő megkeresésével könnyen ellenőrizhető, hogy a panaszos mikor és milyen eljárással szerezte az állampolgárságot, illetve az általuk képnézőben nem talált honosítási irat fax útján is lekérhető lett volna, mivel annak száma a nyilvántartásból ismert volt. (A rendőri iratok tartalmazták az okmányirodában kinyomtatott, panaszosra vonatkozó okmányok listáját és azok pontos részleteit, amelyet a rendőröknek is átadtak.) A Testület megjegyzi, hogy az sem világos a számára, hogy az ügyintézőben fel sem merült annak a lehetősége, hogy panaszos nem egyszerűsített eljárással szerezte az állampolgárságát, illetőleg az, hogy a panaszos életkora miatt felmentést kaphatott a nyelvismeret követelménye alól.

Amennyiben fentiekől eltekintünk, és elfogadjuk a rendőrség érvelését, hogy a helyszínen tapasztaltak megerősítették a bejelentésben szereplő gyanút, az előállítás foganatosítása akkor is aránytalan és szükségtelen volt a Testület meglátása szerint, mivel meghallgatását követően a panaszos adatait a személyazonosító igazolványából rögzítették, a KIR-ben ellenőrizték (abban nem szerepelt). Ebből kifolyólag a panaszos adatai rendelkezésre álltak, a későbbiekben kihallgatásra idézhető lett volna, tehát volt olyan kisebb jogkorlátozással járó intézkedés, amely ugyanolyan eredményességet biztosított volna.

A Testület álláspontja szerint az idézés mellett szólt az a jelentésben szereplő körülmény is, hogy a panaszos együttműködött, a rendőri utasításokat betartotta. (Éppen emiatt nem került sor kényszerítő eszköz használatára az elsődleges jelentés szerint.) Ráadásul a rendőrkapitányságon nem végeztek olyan eljárási cselekményt, ami a helyszínen ne lett volna megoldható, ha hagyják, hogy a panaszos telefonáljon. A kapitányságvezetői átirat szerint a felmerült gyanú tisztázása volt az előállítás célja, végül a rendőrkapitányságon elhangzottak alapján a panaszos gyanúsított ki hallgatására nem is került sor.

A Testület meggyőződése szerint semmi olyan információ nem derült ki a rendőrkapitányság épületében, ami a helyszínen ne lett volna tisztázható. (Különös tekintettel arra, hogy ha engedték volna telefonálni a helyszínen. Erre vonatkozó vizsgálatát a Testület 6.) pontban végzi el.)

Fentiek érvelés alapján az előállítás jogszerűtlensége és aránytalansága miatt a Testület megállapította a panaszos személyes szabadsághoz fűződő jogának sérelmét.

4) A beadványban a panaszos leírta, hogy minden különösebb magyarázat nélkül vitték be a kapitányságra, ahol aztán azt mondták neki, hogy azért van bent, mert nem beszél magyarul.

A panaszossal szembeni előállítás okáról történő tájékoztatás megítélésakor a Testület jelentőséget tulajdonított annak, hogy az előállítás végrehajtásáról szóló jelentés szerint annyit közöltek a panaszossal, hogy bűncselekmény gyanúja miatt állítják elő, ami nyilvánvalóan nem tekinthető teljes körű tájékoztatásnak.

A kapitányságvezetői átirat határozottan cáfolta a panaszos állítását, és kijelentette, hogy az, hogy a panaszos a magyar nyelvet nem beszéli, az előállítás indokaként nem hangzott el, ezt a panaszos érthette félre csekély magyar nyelvi ismerete folytán. (Ugyanakkor a panaszossal folytatott kommunikációról szóló jelentés azt rögzítette, hogy a panaszos rendőrkapitányságra történő előállítása után megállapították, hogy nincs szükség tolmácsra, mert a panaszos érti és beszéli a magyar nyelvet.) Az átirat szerint a bűnügyes kolléganő, F. E. r. alezredes tájékoztatta a panaszos lányát telefonon, hogy az előállítás célja a panaszos magyar állampolgárság megszerzésének körülményeit tisztázni.

Az Rtv. 33. § (2) bekezdése szerint az *előállítottat* szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell, és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani.

A fenti hiányos szóbeli tájékoztatás miatt a Testület indokoltnak látta megállapítani a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő jogának sérelmét.

A Testület megjegyzi, hogy álláspontja szerint nem kizárt, hogy a beadványban leírt tartalmú tájékoztatás elhangzott, azonban erre vonatkozó cáfolat miatt további jogsérelmet megállapítani nem állt módjában.

5) A panaszos kifogásolta, hogy amikor a rendőrkapitányságon hiába kérte, hogy másnap hadd mehessen vissza ügyvéd és tolmács kíséretében, ezt megtagadták a rendőrök.

Jelen esetben a rendőrség azzal indokolta, hogy azért nem rendeltek tolmácsot a panaszosnak, mert miután a rendőrkapitányságon leültek vele beszélgetni és a panaszos megnyugodott, kiderült, hogy érti és beszéli a magyar nyelvet.

Az Rtv. 2. § (1) bekezdése szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait. Az előállítottak számára az Rtv. számos olyan jogot biztosít, amelyeknek garanciális jelentőségük van több alapvető jog érvényesülése szempontjából, illetve amelyek érvényesüléséhez az szükséges, hogy az érintett személy megkapja (és megértse) a szükséges tájékoztatást annak érdekében, hogy eldöntse kíván-e élni a jogszabály által biztosított jogaival (pl. hozzátartozó, vagy más személy értesítéséhez való jog, orvosi ellátáshoz való jog stb.)

Az Rtv. és Szolgálati Szabályzat nem magyar állampolgárral, illetve a magyar nyelvet nem ismerő személlyel szembeni rendőri intézkedés végrehajtása esetére nem szól a tolmács kirendeléséről. Nem szabályozott a rendőri intézkedések során az ilyen személyek anyanyelve használatának kérdése sem. Szükséges ezért emlékeztetni a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) nyelvhasználatra vonatkozó 10. § (1) bekezdése szerint: „Ha a közigazgatási hatóság nem magyar állampolgárságú, a magyar nyelvet nem ismerő személy ügyében magyarországi tartózkodásának tartama alatt hivatalból indít azonnali intézkedéssel járó eljárást, vagy a természetes személy ügyfél azonnali jogvédelemért fordul a magyar közigazgatási

hatósághoz, a hatóság köteles gondoskodni arról, hogy az ügyfelet joghátrány ne érje a magyar nyelv ismeretének hiánya miatt. Törvény az e bekezdésben foglalt rendelkezés alkalmazását az itt nem szabályozott esetekben is kötelezővé teheti.” A Ket. 60. §-a tartalmazza a tolmácsra vonatkozó rendelkezéseket. Ezen törvényhely (1) bekezdése kimondja „ha az ügyfél vagy az eljárás egyéb résztvevője által használt idegen nyelvet az ügyintéző nem beszéli, tolmácsot kell alkalmazni. Ha az ügyintéző beszéli az idegen nyelvet, a többi ügyfél és az eljárás egyéb résztvevője érdekében tolmácsot kell alkalmazni, kivéve, ha ők is beszélik az adott idegen nyelvet. Ennek tényét a jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell.”

Ezen túlmenően a rendőrségi fogdák rendjéről szóló 19/1995. (XII. 13.) BM rendelet (a továbbiakban: Fogdaszabályzat) 2. §-ának (8) bekezdése szerint a *fogvatartott* a fogdába történő befogadásakor jogosult anyanyelvén, vagy az általa ismert más nyelven írásban, ha indokolt, szóban megismerni jogait és kötelezéseit, azok gyakorlásának módját; a fogda napirendjét; a panasz és a kérelem előterjesztésének módját; valamint a fegyelmi vétségeket, a kiszabható fegyelmi fenyítéseket, azok időtartamát, a jogorvoslat lehetőségeit. Ugyanezen jogszabályhely (9) bekezdése szerint: „A fogvatartott részére befogadásakor át kell adni a jogait és köteleztségeit tartalmazó, valamint a vele szemben alkalmazható kényszerítőeszközökről szóló írásos tájékoztatót. A szóbeli tájékoztatás megtörténtéről és megértéséről, illetőleg az írásos tájékoztató átvételéről a fogvatartottat a (8) bekezdés első mondatának figyelembevételével írásban nyilatkoztatni kell.”

A Testület jelen esetben – kizárólag az Rtv. ilyen irányú rendelkezésnek hiánya miatt – nem látta indokoltnak a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő jogának sérelmét megállapítani a tolmáccsal kapcsolatos panaszosi kifogás miatt.

Megjegyzi a Testület, hogy tisztában van azzal, hogy a Ket. és a Fogdaszabályzat az előállítottakra nem vonatkozik, de egy szabadságelvonás kellően súlyos jogkorlátozás ahhoz, hogy ugyanazon elvi okokból, amelyek miatt az említett jogszabályok rendelkeznek a kérdéssel, fontos, hogy az Rtv. rögzítsen ezzel kapcsolatosan szabályokat, azaz a rendőrség az idegenajkú előállítottak számára tolmács útján biztosítsa a legalapvetőbb jogaik (és kötelezettségeik) megismerhetőségének lehetőségét. Éppen ezért a Testület már több alkalommal is jelezte beszámolójában a jogalkotó felé, hogy ez a kérdés jogi szabályozást igényel

6) A panaszos sérelmezte, hogy a mobiltelefonját nem használhatta, mert azt elvették tőle, illetve kifogásolta, hogy kérése ellenére nem engedték meg, hogy feleségét értesítse.

Az Rtv. 17. § (1) bekezdése szerint a rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.

Az értesítésekkel összefüggésben az Rtv. 18. §-ának (1) bekezdése szerint a *fogvatartott* részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a rendőrséget terheli. Ezen törvényhely kötelezően előírja tehát, hogy – az Rtv. 97. §-a h) pontja szerinti – fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogvatartott

nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a rendőrséget terheli.

A Testület a mobiltelefonokkal kapcsolatos rendőrségi gyakorlatot a rendelkezések összeolvasása alapján a következőképpen értékeli. Olyan esetekben, amikor a rendőri intézkedés célját veszélyezteti, ha az intézkedés alá vont személy mobiltelefonon ellenőrizetlenül lép kapcsolatba valakivel (pl. nem zárható ki, hogy bűntársát értesíti a gyanú szerint tetten ért elkövető), úgy az Rtv. 17. § (1) bekezdése és 13. § (3) bekezdése kellő jogalapot biztosít a rendőrnek a telefon (mint az intézkedés eredményes végrehajtását akadályozó tárgy) elvételére. (A Testület korábbi állásfoglalásaiban azt is kifejtette, hogy amennyiben a rendőrség nem jelöl meg konkrét indokot, ami megjelölné, hogy a telefonálás pontosan mivel és mennyiben veszélyeztette az intézkedés eredményes végrehajtását, akkor ezt az általános hivatkozást nem áll módjában elfogadni.) Ha pedig ilyen körülmény az adott helyzetben nem áll fent, úgy a mobiltelefon használat korlátozásának nincsen jogalapja. Ilyen esetekben semmi nem zárja ki, hogy a hozzátartozót vagy más személyt az előállított személy a saját mobiltelefonján értesítsen, hiszen e jog fő szabály szerint az érintettet illeti meg, és csak az értesítés csak akkor rendőri feladat, ha a fogvatartott valamilyen okból nincsen abban a helyzetben, hogy értesítési jogával éljen.

A Testület bekért valamennyi rendelkezésre álló rendőrségi iratot, ezek között nem szerepelt a kiértékelésére vonatkozó nyilatkozat. (A Testület meggyőződése szerint annak ellenére, hogy a panaszos nem akart semmilyen dokumentumot aláírni, az erre vonatkozó nyilatkozat kitöltése és a hatósági tanúval történő aláírása éppen az ilyen esetek elkerülése miatt célszerű lett volna.)

Az intézkedés napján kelt, előállítás végrehajtásáról szóló jelentés – a rendőrség általános gyakorlatától eltérően – nem rögzített semmit arra vonatkozóan, hogy panaszos kérte-e hozzátartozó vagy jogi képviselő kiértékelését vagy sem.

A másik jelentés, amely az intézkedés napján kelt, arról számolt be, hogy a panaszos lánya – ismerősöktől értesülve a panaszos előállításáról – betelefonált a rendőrkapitányságra, és információkat nyújtott az állampolgárságuk megszerzésével kapcsolatban. A jelentés szerint a panaszost habitusából adódóan még a lánya sem tudta megnyugtatni a telefonon keresztül, agresszívan beszélt vele is, majd nem fogadta a hívásait.

A kapitányságvezetői átirat szerint a panaszos mobilját nem vették el, folyamatosan biztosítva volt neki annak használata, bármelyik hozzátartozóját értesíthette volna. Az átirat szerint ezt bizonyítja az a tény is, hogy azon keresztül beszélt a lányával, majd később saját elhatározásából nem vette, fogadta a lányát hívását.

A rendőrségi iratokban tehát apróbb ellentmondások találhatóak arra vonatkozóan, hogy a panaszos milyen vonalon (készüléken) beszélt a lányával. (A beadvány szerint egyébként a panaszos csak azt követően beszélt a lányával, hogy válaszolt a rendőrök kérdéseire.) A Testület számos korábbi állásfoglalásában kifejtette, hogy mindig az intézkedés időpontjához legközelebb eső jelentést fogadja el autentikusabbnak, így a kérdés megítélésénél a Testület F. É. alezredes intézkedés napján kelt jelentésére támaszkodott.

Ennek alapján az szűrhető le bizonyosan, hogy a panaszos beszélt a lányával, aki felhívta a *rendőrkapitányságot*. A leírtak alapján a Testület azt is vélelmezi, hogy a panaszos telefonját nem vették el (mivel nem helyezték előállítóba), azonban az általános rendőrségi gyakorlatot ismerve arra vonatkozóan már kétség merült fel a Testületben, hogy a panaszos a készülékéről kezdeményezhetett-e hívást, hogy értesítse a feleségét. A Testület az alapján, hogy a hitelesnek tekintett jelentés is leírja, hogy a panaszos előállításáról a lánya ismerősöktől, – feltehetően az okmányirodába a panaszost elkísérő személytől – értesült, vélelmezi, hogy a panaszos részére addig nem biztosították, hogy értesítsen bárkit az előállításáról.

A Testület függetlenül attól a körülménytől, hogy panaszos lánya telefonált a rendőrségre, az egymásnak részben ellentmondó, és hiányos rendőrségi dokumentáció miatt indokoltnak tartotta megállapítani a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő jogának sérelmét a mobiltelefon használatára vonatkozó panaszosi kifogással kapcsolatban.

7) Végezetül a Testület a rendőrök által használt hangnemet vonta vizsgálatának körébe.

A panaszbeadvány szerint tegeződve, durva hangnemben beszéltek a panaszossal a rendőrkapitányságon.

A Testület vizsgálatának alapját az Rtv. alapelvi szintű rendelkezése [2. § (1) bekezdés] képezte. Ez a rendelkezés ugyan kívül esik az Rtv. 92. § (1) bekezdésében megjelölt, az Rtv. IV., V. és VI. fejezetén, ugyanakkor azokat a Testület az eljárása során minden esetben figyelembe veszi, és értékeli. Az Rtv. 2. §-a (1) bekezdésének második mondata szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.

A Testület gyakorlata és korábbi megállapításai szerint ez a jogszabályhely olyan kötelezettséget ró a rendőrségre, miszerint az intézkedő rendőröknek a fennálló pozitív, tehát alapjogvédelmi kötelezettségen túl, tartózkodniuk kell minden olyan magatartástól és cselekménytől, mely az Rtv. 15. §-ának összevetésében is – az intézkedéssel szükségesen vagy elkerülhetetlenül együtt járó jogkorlátozás mértékén túl – indokolatlan vagy szükségtelen, vagy akár túlzott jogsérelmet okoz az intézkedés alá vont állampolgárok alapvető jogaiban, így különösen emberi méltóságukban.

Az intézkedő rendőröktől – mint a közhatalmi funkciót ellátó szerv tagjaitól – minden esetben elvárható az udvarias és kulturált fellépés. Az említett rendelkezés alapján a Testület hangsúlyozza, hogy a rendőrökre, mint a közhatalom képviselőire különös súllyal nehezedik az emberi méltóság, és az emberi jogok tiszteletben tartásának kötelezettsége, ezért minden körülmények között elvárható a tisztességes, az általa képviselt közfeladat mértékéhez méltó, a másik személy emberi méltóságát mindenkor szem előtt tartó viselkedés és hangnem.

A Testület ezzel kapcsolatban szükségesnek tartja kiemelni a Magyar Köztársaság Rendőrségének Etikai Kódexét, amelynek 1. pontja előírja: a rendőr „önként vállalt hivatásával szemben különleges társadalmi elvárások érvényesülnek, melyekre szolgálati viszonyának fennállása alatt mindvégig figyelemmel kell lennie.” Az 5. pont szerint: „a rendőr a ráruházott hatalom alkalmazása során megfontolt és mértéktartó, intézkedéseit (...) indulatoktól mentesen hajtja végre, kerüli a szükségtelen konfliktusok kialakítását. Nem alkalmaz (...) megalázó bánásmódot és ezt másoktól sem tűri el.” A 7. pont utolsó mondata

szerint „tudatában van annak, hogy saját személyén keresztül az egész testület megítéléséért is felelős.”

A Testület továbbá jelen esetben is irányadónak tartja a korábbi állásfoglalásaiban [lásd pl. a 65/2008. (VIII. 18.) sz. állásfoglalás indokolása II. részének 3. pontját] megfogalmazottakat, miszerint „a rendőri hivatást választóktól, főleg az Rtv.-ben is szereplő szolgálati feladatok ellátása során – ezen belül is első sorban akkor, amikor intézkedés közben az állampolgárokkal közvetlen kapcsolatba kerülnek – más állampolgárokénál magasabb erkölcsi tartás, fokozottabb türelmesség és tolerancia, körültekintő és mások számára példaértékű viselkedés várható el. Mindez adódik az Rtv. azon rendelkezéseiből, amelyek kiemelkedő közhatalmi jogosítványokkal ruházzák fel a rendőröket, így az államszervezetten belül kitüntetett pozícióba helyezve őket. Ezzel arányosan azonban az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat szigorúbb követelményeket is támaszt velük szemben, és az ezeknek való megfelelést maradéktalanul megköveteli, a számon kérhetőség lehetőségeit is megteremtve.”

A Testület kérdéseit megválaszoló kapitányságvezetői átirat szerint a helyszíni intézkedést foganatosító, és a rendőrkapitányságon a panaszossal kommunikáló bűnügyes kollégák kulturált bánásmódban részesítették a panaszost annak ellenére, hogy a panaszos mindkét helyen ingerült volt és (ukránul) kiabált. (A Testület egyébként megjegyzi, hogy szerinte nem tekinthető kirívónak, ha valaki idegességében az anyanyelvén fejezi ki az eljárással kapcsolatos ellenérzéseit.)

A jelen esetben az elhangzott mondattal kapcsolatos panaszosi, illetve a rendőri előadás oly mértékben vannak ellentmondásban egymással, hogy további rendelkezésre álló bizonyíték hiányában az ellentmondás nem volt feloldható, **ezért a Testület nem tudott megnyugtatóan állást foglalni abban a kérdésben, hogy az intézkedő rendőr betartotta-e az Rtv. 2. § (1) bekezdésében foglaltakat, ezért a panaszos emberi méltóságához való jogának sérelme nem volt megállapítható.**

V.

A Testület a lefolytatott vizsgálatában megállapította, hogy a panaszos intézkedés alá vonása és igazoltatása kellő jogszabályi felhatalmazás birtokában történt. Ugyanakkor a Testület úgy ítélte meg, hogy a panaszos előállítására megfelelő jogalap nélkül került sor, ezért megállapította a panaszos személyi szabadsághoz fűződő jogának sérelmét. A Testület az előállítás okának nem kellően pontos közlése miatt, valamint a telefonhasználattal (kiértésítéssel) kapcsolatban indokoltnak látta megállapítani a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő jogának sérelmét is. Ugyanakkor az egymásnak ellentmondó panaszosi és rendőrségi állítások miatt az alkalmazott hangnem és bánásmód miatt a panaszos emberi méltóságához való jogának sérelme nem volt megállapítható.

VI.

A Testület álláspontja szerint a jogsérelem mértéke eléri azt a szintet, amely indokolttá teszi, hogy a Testület állásfoglalását megküldje az országos rendőrfőkapitánynak, ezért döntését a rendelkező részben foglaltak szerint alakította ki.

Budapest, 2016.május 5.

Dr. Lukács Tamás
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
előadó testületi tag

Dr. Wildner Domonkos
testületi tag

Dr. Cservák Csaba
testületi tag

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET